

*Світлана Вікторівна МУРІНА,
молодший науковий співробітник
Інституту біографічних досліджень НБУВ (Київ)*

ОГЛЯД ЗАРУБІЖНИХ САЙТІВ: СТРУКТУРА ТА ПРЕДСТАВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ

У статті розглядається інформаційне наповнення зарубіжних веб-сайтів історико-біографічною інформацією про діячів минулих поколінь та наших сучасників. Акцент зроблено на представленні українців на англійських, німецьких та польських сайтах.

Ключові слова: сайт, інтернет біографічні дані, біографічна інформація, персоналія, УНБА.

In this article an information filling of foreign websites with historical and biographical information about prominent figures of the past generations and our contemporaries is discovered. Special attention is paid to English, German and Polish sites.

Key words: site, Internet biographical data, biographical information, personality, UNBA.

В статье рассматривается информационное наполнение зарубежных веб-сайтов историко-биографической информацией о деятелях прошлых поколений и наших современников. Акцент сделан на представлении украинцев на английских, немецких и польских сайтах.

Ключевые слова: сайт, интернет биографические данные, биографическая информация, персоналия, УНБА.

Протягом останніх років інформаційне наповнення зарубіжних веб-сайтів історико-біографічною інформацією про славетних діячів минулих поколінь, а також біографічними даними про зарубіжних і вітчизняних сучасників значно зросло. Це не випадково — зарубіжне інформаційне середовище вже впевнено конкурує з друкованими джерелами. Ці процеси пов'язані зі зростанням інтересу до історико-біографічної інформації у зв'язку з гуманізацією та демократизацією суспільного життя.

Серед різноманіття сайтів із біографічною інформацією зупинимося на декількох показових англо-, польсько- і німецькомовних сайтах.

Цікавим для ознайомлення є англomовний сайт Inforplease [6], що містить рубрики «Атлас», «Енциклопедія», «Словник», «Синоніми», «День в історії». Рубрика «Енциклопедія» являє собою, зі слів авторів сайту, «Актуальну та комплексну енциклопедію, що охоплює всі основні галузі знання від астрофізики до Зімбабве» (тут і далі переклад — С. М.). У цій рубриці є доступ до більше, ніж 57 тис. статей із шостого видання енциклопедії «Колумбія». Рубрика «Атлас» відображає карти та докладні профілі 193 країн світу і 50 американських штатів. На головній сторінці є розділ «Біографія дня», де міститься іконографія та біографія ювіляра. Пошук на сайті здійснюється за прізвищем або за доменами — «Земля та довкілля», «Історія», «Медицина», «Філософія і Релігія», «Місто», «Рослини і тварини», «Наука і техніка», «Суспільні науки і Право», «Спорт». Відбір можливий також за географічною рубрикою, але Україна, на жаль, представлена лише у складі рубрики «Росія та Східна Європа». Біографії персоналій викладені доволі докладно, супроводжуються перехресними посиланнями на інших персон (так, з персоналії Ю. Тимошенко можна перейти на В. Ющенка та Л. Кучму). На сайті також представлені біографії представників літератури та мистецтва, зокрема, Т. Шевченка, Лесі Українки та ін. Різнобічно й достатньо представлені історичні постаті, скажімо, Б. Хмельницький, І. Мазепа та ін. Але інформація щодо українських персоналій зазвичай втрачає науковість, зважаючи на відсутність правдивої локалізації персони (визначається як «російська» тощо), поширення історичних міфів і навіть анекдотів. Так, про І. Мазепу написано: *«Мазепа, Іван, с. 1640–1709, козацький гетьман (лідер) в російській Україні. Він був зроблений гетьманом (1687) за наполяганням князя Голіцина, радника Софії Олексіївни, і він допоміг князю Голіцину в його кампанії проти татар (1689). Мазепа протягом декількох років робив все для підтримки української автономії, зберігаючи хороші відносини з царем Петром I. [...] Під керівництвом Мазепи будувалися храми, бібліоте-*

ки та навчальні заклади. Він, однак, не досяг своєї мети об'єднання всіх українських земель із його територією, яка розташовувалась на лівому березі Дніпра. [...]»

Загалом, сайт містить багато інформації стосовно різних галузей науки, персоналій, історичні довідки, але велика кількість неточностей робить цю інформацію не досить якісною, а тому мало корисною для нашої подальшої роботи.

Популярним і рейтинговим є англomовний сайт Bio. True Story («Відомі біографії та телевізійні шоу») [2], що містить рубрики «Люди», «Телебачення», «Відео», «Фотографії», «Ігри», «Блог», «В цей день», «Магазин». Пошук на сайті здійснюється за допомогою прізвища на головній сторінці сайту або за хронологічним, абетковим чи географічним списком. Група «Українці» представлена 13 персоналіями, серед яких О. Баюл, А. Чикатило, Дж. Конрад, М. Йовович, І. Сікорський, Л. Троцький тощо. Як бачимо, відбір персоналій здійснено за невідомим принципом (можливо, авторам сайту байдуже «негативна» чи «позитивна» персоналія, головне, щоб вона була відома) і викликає тільки здивування. Біографії особистостей викладені у вигляді короткого запису (іконографія, роки народження та смерті, основні етапи життєвого та професійного шляху). На жаль, даний сайт не є цікавим для нашої подальшої роботи, але дає можливість переконатися в правдивості тези, що всякий біографічний сайт вимагає насамперед чітких методологічних засад.

На англomовному сайті S9.com : Biographical Dictionary («Біографічний словник») [12], створеному на платформі wiki, кожен може редагувати біографії чи навіть створювати власні. Сайт започатковано у 1997 р. і нині він є одним із найбільших. На головній сторінці сайту розміщений перелік персоналій із іконографією, що з'явилися останніми («Останні біографії»), та «Іменинники сьогодні». Пошук на сайті здійснюється за прізвищем або за першими літерами прізвища, категорією (доменами) та національністю. Інформація про персоналію представлена у вигляді дат народження та смерті та короткої довідки про життєвий шлях особи. На сайті є українські політичні діячі (А. Н. Шевченко, Ю. В. Тимошенко, В. А. Ющенко та ін.), спортсмени (Ю. Білоног, О. Баюл та ін.). Доволі незвично й з великою

долею допустовості представлені українські літературні діячі, скажімо: *«Шевченко Тарас Григорович — український патріот і поет, який написав збірку віршів «Кобзар» (1840)(також «Бард», поему «Гайдамаки» (1841). Народний поет України.*

Франко Іван — український націоналіст та поет [...]».

Як бачимо, на першу позицію поставлена громадянська діяльність особи, а вже потім професійна. Недоліком сайту є те, що національність зазначена не у всіх персоналій, тому важко відстежити зокрема українців. Загалом, сайт зручний у користуванні та корисний для нашої подальшої роботи.

Цікавим для ознайомлення є також англomовний сайт Fact Monster («Біографії відомих людей») [4], який містить рубрики «Атлас», «Альманах», «Словник», «Енциклопедія». У рубриці «Атлас» зосереджені географічні відомості про майже всі країни світу. У рубриці «Альманах» — інформація щодо таких галузей як «Світ та новини» (держави, прапори, війни тощо), «США» (штати, документи, уряд та ін.), «Наука»(тварини, астрономія та ін.), «Мудрі слова» (все про книги, міфологію та ін.), «Математика та гроші» (вимірювання, гроші тощо), «Люди» (біографії, президенти та ін.), «Спорт» (баскетбол, Олімпійські ігри та ін.). Рубрика «Словник» вміщує 125 тис. записів із різних галузей діяльності. Рубрика «Енциклопедія» використовує, як і сайт Inforplease, інформацію з шостого видання енциклопедії «Колумбія». На сайті проглядаються ті самі помилки — велика кількість інформації та неточність подання даних.

Цікавим для подальшої роботи стосовно наповнення Українського національного біографічного архіву є англomовний сайт Encyclopedia Britannica «Британська енциклопедія» [3], що містить рубрики: «Популярні теми», «Вікторини», «Галереї», «Списки». Пошук на сайті здійснюється за прізвищем. На сайті є біографії низки відомих українських історичних (І. Мазепа, С. Петлюри, Б. Хмельницького та ін.), політичних (Ю. Тимошенко, В. Ющенко та ін.) та літературних (Т. Шевченко, І. Франко та ін.) діячів. Біографічні довідки містять іконографію, роки народження та смерті, дані про місце народження та смерті та коротку

довідку про персоналію, скажімо: *«Іван Степанович Мазепа [...] — гетьман (лідер) козачих військ контрольованої України, які повстали проти росіян і приєдналися до шведів під час Другої Північної війни (1700–21)»*.

Загалом, сайт має зручну структуру, висвітлює основні етап діяльності особи та може бути корисним для подальшої роботи з наповнення Українського національного біографічного архіву.

Англомовний сайт Jstor [7] є неприбутковим сервісом, який включає в себе повнотекстовий зміст більше 1400 наукових журналів, а також тисячі першоджерел. Для задоволення потреб у забезпеченні найрізноманітніших досліджень і викладання в усіх установах освіти JSTOR розробив багаторівневу систему доступу та збору моделей, заснованих на класифікації Карнегі. Пошук на сайті здійснюється за прізвиськом. Можливий також пошук за предметом (доменом) — «Країнознавство», «Мистецтво», «Бізнес і економіка», «Історія», «Гуманітарні науки», «Право», «Медицина і все про здоров'я», «Наука і математика», «Соціальні науки», а також за назвою або за видавцем. На сайті представлені не лише біографічні відомості щодо знаних українських історичних (П. Орлик, Б. Хмельницький та ін.), політичних (Ю. Тимошенко, В. Ющенко та ін.), літературних (Т. Шевченко, Леся Українка та ін.) та кінематографічних (О. Довженко) діячів, а й статті з журналів і книг про персоналію (у вигляді повнотекстового документу). Це останнє особливо цікаве для нашої подальшої роботи.

Німецькомовний сайт SibMedwed [11] розроблений для організації подорожей, зокрема до України. Сайт має зручну структуру, добре дібрані рубрики — «Держави і люди», «Міста і регіони», «Тип подорожі», «Фотогалерея», «Актуальні новини». Стосовно України можна знайти інформацію у таких рубриках — «Історія», «Відомі люди», «Релігія», «Українська кухня». Відомих людей України на сайті представляють (у порядку спадання рейтингу) — А. Шевченко, Віталій та Володимир Клички, В. Вернадський, В. Верастюк, Т. Шевченко, С. Бубка, С. Крушельницька, Руслана, М. Леонтович, М. Амосов, Ю. Тимошенко, І. Франко. Біографія персоналії подається у вигляді дат народження та смерті,

іконографії та основних етапів діяльності. Так, біографія В. Вернадського представлена таким чином: «[...] Він був український філософ, учений, геолог, геохімік і мінералог, один із основоположників геохімії, геології радіо та біогеохімії, академік Академії наук у Санкт-Петербурзі (з 1912), професор Московського університету, один із засновників української академії наук, член-кореспондент академії наук України та її перший президент (із 1919), засновник першої академічної бібліотеки в Україні (нині носить його ім'я). З 1921 жив знову у Росії. [...]».

Сайт не достатньо професійний, але цікавий у тому сенсі, що дає змогу побачити, яким чином нас уявляють німці та чим саме їх приваблює Україна. Треба відзначити, що в Інтернеті можна знайти багато німецьких сайтів, які створені для подорожуючих Україною. Так, сайт Reisen («Подорожі») [10] має структуру, схожу до структури попереднього сайту, схожі рубрики, але представляють видатних українців І. Франко, М. Гоголь, Т. Шевченко, І. Сікорський, С. Корольов та І. Пулюй. Біографії подані коротко з викладенням основних етапів життя та творчості.

Привертає увагу польськомовний сайт Biografia24 («Біографія — книжкова біографія та літературні факти») [1]. На головній сторінці він має гасло «Тільки правдива історія». На сайті є такі рубрики: «Актори», «Щоденники», «Художники», «Музична спадщина», «Письменники іноземні», «Письменники польські», «Мандрівники», «Науковці», «Політики», «Релігіознавці», «Режисери», «Спортсмени» та ін. Щодо українців, то сайт містить інформацію про М. Грушевського (у рубриці «Письменники іноземні»), Ю. Тимошенко (у рубриці «Політики»). Окрім доволі вичерпної біографії на сайті розміщені книги персон, про яких ідеться. Хоча сайт містить мало персоналій українців, він цікавий для ознайомлення, оскільки поляки по пов'язастійно були включені в історичні та культурні процеси в Україні.

Схожим є польськомовний сайт Gildia («Література») [5], що містить рубрики «База даних», «Публіцистика», «Творчість», «Галерея», «Заходи», «Суспільство», «Редакція». На сайті є література про І. Мазепу, І. Франка, Лесю Українку та ін.

Польськомовний сайт Książki («Книжки — найновіші видання, рецензії, фельетони, заповіді») [8] містить рубрики: «Відомості» (запрошення на зустрічі), «Каталог», «Новини» (нові видання), «Заповіді», «Рецензії», «Корисне», «Електронні книжки». Біографія персоналії подана у вигляді іконографії, років народження та смерті та літературознавчої статті про особу. Цікавим є представлення літературних діячів, скажімо, І. Франка: *«Захоплююча біографія Івана Франка, українського письменника, історика і політичного діяча, це портрет монументальний, але одночасно драматично заплутаний у реаліях своєї епохи. Мікроісторія співдружності та середовища, великі історичні явища — боротьба імперій за політичний вплив у Центральній і Східній Європі, прагнення народів до самовизначення, органічна праця освічених шарів, повстанська боротьба проти загарбників, врешті, класові конфлікти та велика економічна трансформація»*.

Сайт містить не багато інформації стосовно українців, але є корисним для ознайомлення.

Привертає увагу польськомовний літературознавчий сайт Papierowemysli («Паперові думки») [9], що містить рецензії на книжки, біографії письменників, прозу та літературні факти. На головній сторінці сайту можна побачити такі рубрики: «Актуальне», «Рецензії», «Автори», «Публіцистика», «Мультимедія», «Про нас». Біографії письменників сортуються за датою додання, автором і популярністю та подаються у вигляді іконографії та короткої дефініції, скажімо: *«І. Франко — активний діяч, плідний поет; С. Жадан — український перформер (сценічний виконавець)»*. Далі можна побачити повну біографію письменника та бібліографію щодо нього. Сайт містить дані про небагатьох українських письменників, але може використовуватися для оцінки їх представлення в польськомовному сегменті мережі Інтернет.

Підсумовуючи огляд закордонних сайтів із біографічною інформацією щодо українців, можна зазначити наступне:

- ці сайти дуже відрізняються за рівнем технологічної реалізації, якості інформації, цільовою аудиторією, на яку вони направлені;
- існують значні інформаційні ресурси, як-ось, Britannica

або JSTOR, що можуть слугувати джерелом інформації для УБНА;

- за даними ресурсами можна аналізувати, за якими персоналіями формується уявлення про Україну різними закордонними аудиторіями, наскільки цікаві українські персоналії світові. Такі дослідження є можливість вести системно;
- якщо сайти дають змогу вносити дані, є сенс вести роботу по наповненню їх інформацією з УБНА, повідомляючи аудиторії цих ресурсів про українські персоналії, ведучи, по суті, просвітницьку роботу та формуючи інше, ніж було дотепер, уявлення про Україну (якщо сайти не надають таких можливостей для звичайної аудиторії, можливо, існує інший формат співробітництва з популярними ресурсами щодо їх наповнення інформацією з УБНА);
- якщо вести роботу із закордонними сайтами системно, варто виробити певну політику — з яких сайтів брати інформацію, з якими співробітничати щодо наповнення, за якими робити аналітику щодо іміджу України в світі тощо.

1. *Biografia24* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.biografia24.pl/>. – The name of the screen.
2. *Bio.True story* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.biography.com/>. – The name of the screen.
3. *Encyclopedia Britannica* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.britannica.com/>. – The name of the screen.
4. *Fact Monster* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.factmonster.com/>. – The name of the screen.
5. *Gildia* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.gildia.net/>. – The name of the screen.
6. *Infoplease* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.infoplease.com/>. – The name of the screen.
7. *Jstor* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.jstor.com/>. – The name of the screen.
8. *Ksiazki* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.ksiazki.wp.pl/>. – The name of the screen.
9. *Papierowemysli* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.papierowemysli.pl/>. – The name of the screen.
10. *Reisen* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.reisen.net/>. – The name of the screen.
11. *SibMedwed* [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.sibmedwed.pl/>. – The name of the screen.

12. *S9.com* : Biographical Dictionary [Electronic Resource]. – Access mode : <http://www.s9.com/>. – The name of the screen.

Муріна С. В. Огляд зарубіжних сайтів: структура та представлення українців.

Оглядовий перегляд зарубіжних біографічних сайтів, які містять біографічні матеріали про діячів України, свідчить, що інформація на сайтах є досить розпорошеною, у деяких випадках не має чіткої структури та методологічних засад щодо підбору персоналій. Всі ці ресурси знаходяться у стадії наповнення і є корисними для ознайомлення під час формування матеріалів до УНБА. Аналіз зарубіжних біографічних сайтів підтверджує, що функціонування сайту не можливе без методичного супроводу своєї діяльності.

Ключові слова: сайт, Інтернет, біографічні дані, біографічна інформація, персоналія, УНБА.

Murina S. V. Review of foreign sites: structure and representation of Ukrainians.

A general overview of foreign biographical sites, containing information about Ukrainian figures, shows that information on them is quite disjunct, in some cases there is no definite structure and methodical bases as to the choice of personalities. All these resources are at the stage of filling with information and are useful for familiarization in the process of UNBA formation. Analysis of foreign biographic sites confirms that functioning of the site is impossible without methodological maintenance of its activity.

Key words: site, Internet biographical data, biographical information, personality, UNBA.

Мурина С. В. Обзор зарубежных сайтов: структура и представление украинцев.

Представленный обзор зарубежных биографических сайтов, содержащих биографические материалы о деятелях Украины, свидетельствует, что информация на сайтах является достаточно рассредоточенной, в некоторых случаях не имеет четкой структуры и методологических принципов относительно отбора персоналий. Все ресурсы находятся на стадии наполнения и являются полезными для ознакомления во время формирования материалов УНБА. Анализ зарубежных биографических сайтов подтверждает, что функционирование сайта невозможно без надлежащего методического сопровождения его деятельности.

Ключевые слова: сайт, Интернет биографические данные, биографическая информация, персоналия, УНБА.